Lieta Nr.A420451311
SKA-165/2016

S P R I E D U M S

Rīgā 2016.gada 18.februārī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese L.Slica
tiesnese V.Kakste
tiesnese V.Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības „/Nosaukums/" pieteikumu par Rīgas domes 2010.gada 9.decembra lēmuma Nr.1-43/RD-10-4711-nd atcelšanu, sakarā ar Rīgas domes kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 3.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējai dzīvokļu īpašnieku kooperatīvajai sabiedrībai „/Nosaukums/" tika aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis 2010.gadam 1744,17 Ls apmērā par neapdzīvojamām telpām ēkā/adrese/, 318,40 m^2 platībā un tām piekrītošo koplietošanas telpu platības daļu 46,39 m^2, ieskaitot arī nedzīvojamo telpu platības daļu 102,80 m^2 un tai piekrītošo koplietošanas telpu platības daļu 14,98 m^2 (turpmāk – strīdus telpas).

Administratīvais process iestādē noslēdzies ar Rīgas domes (turpmāk – dome) 2010.gada 9.decembra lēmumu Nr.1-43/RD-10-4711-nd.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atcelt domes lēmumu. Administratīvā rajona tiesa ar 2013.gada 18.aprīļa spriedumu pieteikumu noraidīja.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2015.gada 3.marta spriedumu pieteikumu apmierināja un uzdeva domei izdot jaunu administratīvo aktu, ar kuru tiktu veikts nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķins par strīdus telpām. Spriedums, ņemot vērā daļēju pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" (*redakcijā, kas bija spēkā laikā, par kuru aprēķināts nodoklis*) 1.panta pirmajai daļai nekustamais īpašums /adrese/, ir nekustamā īpašuma objekts, bet atbilstoši šā likuma 2.panta piektajai daļai un Ministru kabineta 2006.gada 20.jūnija noteikumu Nr.495 „Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.495) (*redakcijā, kas bija spēkā laikā, par kuru aprēķināts nodoklis*) 23.3.apakšpunktam pieteicējai kā pašvaldībai piederoša nekustamā īpašuma apsaimniekotājai, proti, lietotājai ir jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis par šo īpašumu.

[3.2] Uz strīdus telpām īpašumtiesības līdz dzīvojamās mājas privatizācijai sākotnēji ieguvusi /pers. A/, kas vēlāk īpašumu pārdevusi /pers. B/. Par šīm telpām atbilstoši noteikumu Nr.495 41.1.apakšpunktam nekustamā īpašuma nodokļa maksājumi pieteicējai jāiekasē no minētajām personām ar daudzdzīvokļu mājas apsaimniekošanas maksas starpniecību. Arī saskaņā ar 2008.gada 25.septembra akta par nekustamā īpašuma /adrese/, nodošanu–pārņemšanu pārvaldīšanā 5.punktu par nedzīvojamo telpu, kas nav reģistrēta zemesgrāmatā, nodokli iekasē pieteicēja.

[3.3] Saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 8.panta 4.punktu nekustamā īpašuma administrēšanai izmanto aktuālo kadastra informāciju. Atbilstoši minētajai tiesību normai pieteicējai pareizi aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis, izmantojot aktuālo kadastra informāciju par nedzīvojamo telpu platību.

Tādējādi lēmums tā pieņemšanas brīdī bija tiesisks un pamatots.

[3.4] Tomēr lietas izskatīšanas laikā ir mainījušies apstākļi, proti, 2013.gada 5.aprīlī ir stājies spēkā Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2011.gada 8.novembra spriedums lietā Nr.C04280107, ar kuru atzīts, ka strīdus telpas nav mākslinieka darbnīca, bet gan kopīpašumā esoša daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas daļa. Ar minēto spriedumu citastarp atzīts par prettiesisku no izdošanas brīža Rīgas pilsētas Valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas 1999.gada 29.septembra lēmums Nr.2037 par mākslinieku darbnīcas nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai /pers. A/ un uz šā lēmuma pamata Valsts zemes dienesta izsniegtā apliecība par īpašuma tiesībām uz mākslinieka darbnīcu līdz dzīvojamās mājas privatizācijai. Par spēkā neesošiem atzīti arī turpmāk noslēgtie pirkuma līgumi, pamatojoties uz kuriem mākslinieka darbnīca atsavināta citām personām.

Atbilstoši spriedumam strīdus telpas pārveidotas par koplietošanas telpu grupu, līdz ar to ir pamats pārskatīt pieteicējai aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli par strīdus telpām.

[3.5] Uz strīdus telpu platību neattiecas likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" (*redakcijā, kas bija spēkā no 2010.gada 1.janvāra*) 1.panta pirmajā daļā minētie izņēmumi, tāpēc nekustamā īpašuma nodoklis par tām ir jāmaksā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 253.panta sesto daļu atceltā administratīvā akta vietā tiesa var uzdot iestādei, ņemot vērā tiesas norādījumus, izdot jaunu administratīvo aktu, arī nelabvēlīgu, ja situācijas apstākļi to prasa. Tā kā personai ir obligāts nodokļa maksājuma pienākums, tiesa var uzdot iestādei veikt nodokļa pārrēķinu par 2010.gadu, jo no iepriekš minētā Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas sprieduma rezolutīvās daļas izriet, ka mākslinieka darbnīca tiesiski nekad nav pastāvējusi, lai arī kā tāda bija ierakstīta attiecīgajos reģistros. Attiecīgie ieraksti no kadastra informācijas sistēmas dzēsti ar brīdi, kad šādi ieraksti ir izdarīti. Līdz ar to iestādei ir jāveic nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķins par 2010.gadu.

[4] Dome par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Aprēķinot nekustamā īpašuma nodokli līdz 2011.gada 31.decembrim, nodokļu administrācija atbilstoši Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 8.panta 4.punktam izmantoja aktuālo kadastra informāciju. Strīdus telpas pastāvēja dabā un bija izmantojamas kā nedzīvojamo telpu grupa, nevis koplietošanas telpa. Valsts zemes dienests 2007.gada 16.februārī veica to uzmērīšanu. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums nenorāda, ka strīdus telpas līdz tā spēkā stāšanās dienai nav pastāvējušas.

[4.2] Tā kā nav jāmaksā nodoklis par dabā neesošu ēku (*sal. Augstākās tiesas 2011.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-423/2011 8. un 10.punkts, 2014.gada 29.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1304/2014 6.punkts*), tad būtu jāmaksā nodoklis par dabā esošu telpu grupu.

[4.3] Nodokļa maksāšana tiesību normās noteiktajos gadījumos un kārtībā ir personas publiski tiesisks pienākums pret valsti. Apstāklis, ka par strīdus telpām bija civiltiesisks strīds, nevar ietekmēt nodokļa maksāšanas pienākumu un aprēķināšanas kārtību.

[5] Pieteicēja ir iesniegusi paskaidrojumus, kuros norāda, ka kasācijas sūdzība ir nepamatota.

Motīvu daļa

[6] Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta otro daļu nekustamā īpašuma nodokļa taksācijas periods ir kalendārais gads. Panta trešā daļa noteic, ka nekustamā īpašuma nodokli aprēķina no nekustamā īpašuma nodokļa objekta kadastrālās vērtības pēc stāvokļa taksācijas gada 1.janvārī. Savukārt Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 8.panta 4.punkts paredz, ka aktuālo kadastra informāciju izmanto nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanai.

Tātad nekustamā īpašuma nodoklis tiek aprēķināts par attiecīgo kalendāra gadu, pamatojoties uz aktuālo kadastra informāciju, konkrētam nekustamā īpašuma nodokļa objektam – nekustamajam īpašumam (likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.pants) un to maksā attiecīgais nekustamā īpašuma īpašnieks vai tiesiskais valdītājs (likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.pants).

[7] Kā norādījusi Augstākā tiesa kasācijas sūdzībā minētajā 2011.gada 14.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA-423/2011, nekustamā īpašuma nodokļa objekts ir *dabā esoša* ķermeniska lieta jeb, citiem vārdiem sakot, nodoklis nav jāmaksā par neesošu ēku (*sk. 9.punktu*). Pamatots ir domes arguments, ka nekustamā īpašuma nodoklis ir jāmaksā par dabā esošu ar nodokli apliekamu objektu. Apgabaltiesa ir konstatējusi, ka 2010.gadā strīdus telpas pastāvēja dabā kā mākslinieku darbnīca gan faktiski, gan tiesiski, līdz ar to par tām bija aprēķināms nekustamā īpašuma nodoklis.

No likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piektās daļas un noteikumu Nr.495 23.3.apakšpunkta (*redakcijā, kas bija spēkā 2010.gadā*) izriet, ka tajos gadījumos, kad valsts vai pašvaldības īpašumā esošs nekustamā īpašuma nodokļa objekts tiek nodots lietošanā vai nomā, nodokli nemaksā īpašnieks, bet gan lietotājs vai nomnieks, ar lietotāju saprotot daudzdzīvokļu mājas apsaimniekotāju. Līdz ar to apgabaltiesa pareizi atzinusi, ka pieteicēja konkrētajā gadījumā ir nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja par strīdus telpām. Savukārt pieteicējai aprēķinātais nekustamā īpašuma nodokļa maksājums par strīdus telpām atbilstoši noteikumu Nr.495 41.1.apakšpunktam ir jāiekasē no personām, kuras mākslinieku darbnīcu bija ieguvušas līdz dzīvojamās mājas privatizācijai ar īres maksas, nomas maksas vai daudzdzīvokļu mājas apsaimniekošanas maksas starpniecību.

[8] Pamatots ir kasācijas sūdzības arguments, ka Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums nevar būt pamats veikt nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķinu par 2010.gadu, jo, kā jau tika minēts, apgabaltiesa pareizi konstatēja, ka strīdus telpas kā nekustamā īpašuma nodokļa objekts pastāvēja šajā taksācijas periodā gan faktiski, gan tiesiski. Arī vēlāka tiesisko apstākļu maiņa – strīdus telpu privatizācijas atzīšana par prettiesisku – nevar atbrīvot personu no publiski tiesiskā pienākumu maksāt nekustamā īpašuma nodokli par 2010.gadu atbilstoši šajā taksācijas periodā pastāvējušajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem.

[9] Ievērojot minēto, apgabaltiesas spriedums ir atceļams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 2.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 3.marta spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.
Atmaksāt Rīgas domei samaksāto drošības naudu 71,14 *euro*.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese L.Slica

Tiesnese V.Kakste

Tiesnese V.Krūmiņa